

Caring Dads

de dader als vader

| “(On)machtige vaders” | Meppel, 19-05-2014 |

Bas Vogelvang

lector reclassering en veiligheidsbeleid

Expertisecentrum Veiligheid Avans Hogeschool

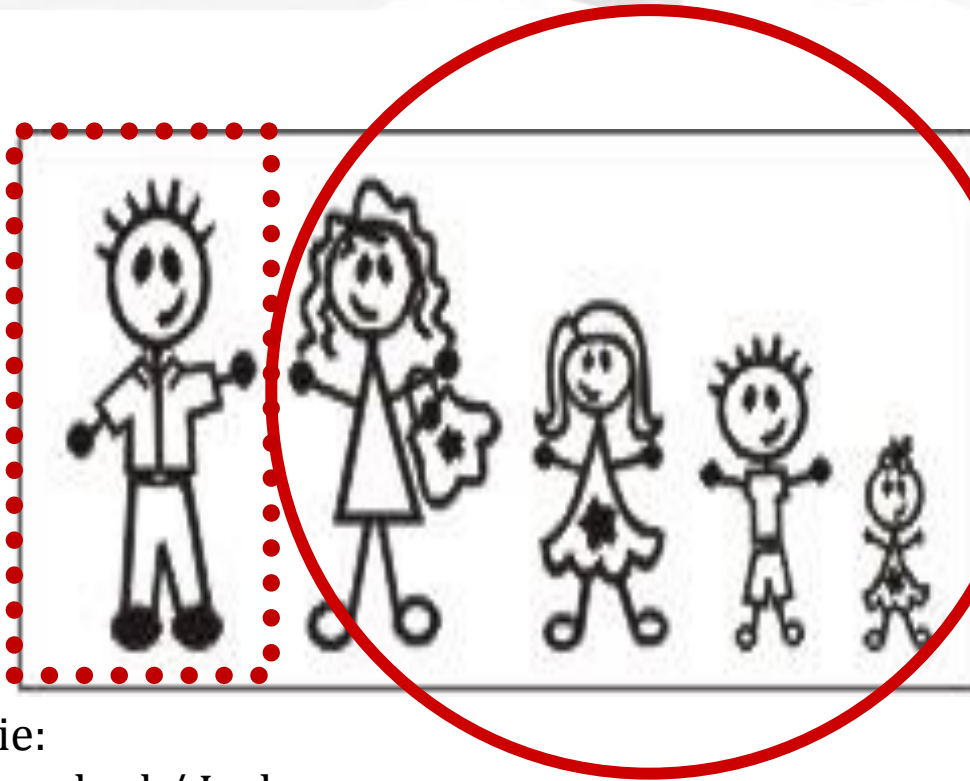
Overzicht presentatie Caring Dads

1. Waarom zouden we aandacht besteden aan vaders die mishandelen?
2. Wat weten we over deze vaders?
3. Achtergrond, doelgroep en inhoud van het programma Caring Dads
4. Caring Dads in Nederland en Europa

Hoe ondersteunen we Joeri?

- Joeri groeide op *zonder vader*, had een ondertoezichtstelling en werd uiteindelijk als kind uit huis geplaatst.
- Hij is nu 22 jaar en vader van een zoon van 2. Hij en de moeder van zijn kind zijn uit elkaar. Hij heeft haar geslagen, ze begrijpt hem niet.
- Met een brok in zijn keel zegt hij dat hij nooit, nooit had kunnen bedenken en ook niet wilde dat zijn zoon *zonder hem als vader* zou opgroeien.

Huidige praktijk: Strafrecht & bescherming

- ✓ Kinderen beschermd door moeder
- ✓ Risico-analyse
- ✓ Veiligheidsplanning
- ✓ Verwijzing opvanghuis
- ✓ Ondertoezichtstelling

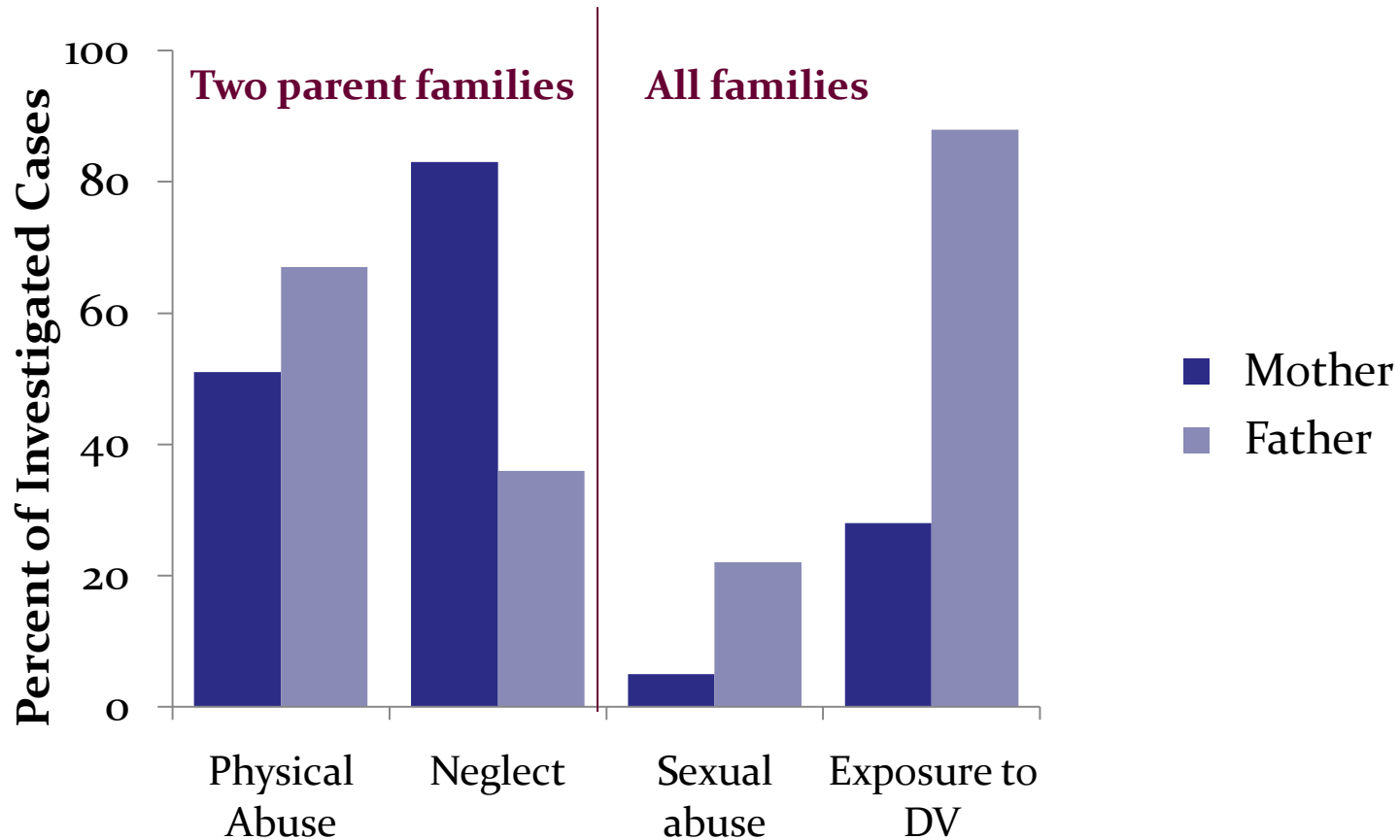
Exclusie:

- ✓ Huisverbod / Isoleren
- ✓ Straffen / Statische risicotaxatie
- ✓ Individueel daderprogramma
- ✓ Vaderrol exclusief bekeken bij S&O

Waarom aandacht voor de vaderrol van plegers van huiselijk geweld?

- Gezonde vader-kind relaties ondersteunen de positieve ontwikkeling van het kind
- Van de mannen die zèlf zijn mishandeld:
 - Mishandelt een derde hun eigen kinderen
 - Vormt een derde een hoog-risicogroep voor dit gedrag
 - Is een derde in staat de geweldspiraal zelf te doorbreken
- De vaders krijgen te horen dat ze hun kind anders moeten opvoeden, maar programma's zijn er nauwelijks.

Vaders zijn verantwoordelijk voor een significant deel van kindermishandeling

Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect, Trocme et al., 2005

Waarom aandacht voor de vaderrol van plegers van huiselijk geweld?

- Aandacht voor deze mannen in hun vaderrol vergroot de kans dat zij aanspreekbaar worden en hun verantwoordelijkheid nemen richting partner en kinderen
- Vaders blijven vrijwel altijd onderdeel van het emotionele landschap van hun kinderen
- Vaders die hun gezin verlaten stoppen hun betrokkenheid met hun kinderen zelden

Kindgericht systeem

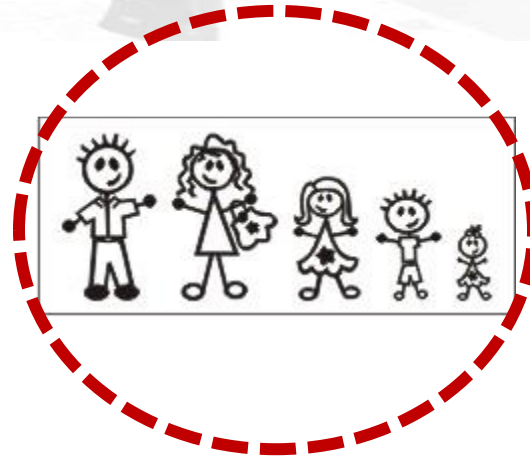
- Betrokkenen en hun netwerk zijn verantwoordelijk voor de opvoeding; vader wordt vanuit dat perspectief betrokken.
- Ingrijpen is legitiem.
- Veiligheid, ontwikkeling en opvattingen van de kinderen staan voor iedereen voorop
 - Geen voorrang belangen van vaders op die van de kinderen
 - Zorg actief voor beheersing van risico's vanuit de vader naar moeder en/of kinderen
- Doel is een 'goed genoeg' opvoedingssituatie (Munro).
- Ketenafspraken moeten absoluut vaststaan voordat je de vaderrol in het proces betreft
- *Kernwaarden nieuwe jeugdbescherming (Verve, SAVE, MIJ)*

Een veiliger praktijk

Vader wordt in *primaire identiteit* verantwoordelijk gehouden voor gedragsverandering en veiligheid gezin

Reclassering monitort en onderzoekt risico's

Doorlopende veiligheidsplanning voor hem

Interventie voor trauma's en geweld

Ondersteuning voor veiligheid van haar en de kinderen

Ondersteuning voor huisvesting en andere praktische behoeftes

Samenwerking in kindgericht systeem in de keten:
Netwerk van het gezin
OM en Rechter
Reclassering
RvdK/Jeugdbescherming
Belangenbehartiger vrouw
Verslavingshulpverlening
Geestelijke gezondheidszorg

Risico's

- Vaders kunnen meedoen aan een programma om contact te krijgen en/of de (kinder-)rechter mee te krijgen.
- Vaders kunnen programma-materiaal gebruiken om de moeder lastig te vallen.
- Financiering van programma's kan slachtoffer-dader discussie voeden over de (hoge) kosten voor de veiligheid van moeder en kinderen

Ik heb geen hulp nodig

- Misschien een beetje voor mijn agressie
- Maar helemaal niet voor mijn rol als vader
 - *Vaders zijn zich niet bewust van de aanslag die zij op de emotionele veiligheid en het vertrouwen van hun kind plegen / pleegden*
- Enkelen doen hun best om agressie te voorkomen en een goede vader te worden
 - Zij hebben goede vader-ervaringen gehad, een band

Geen hulp nodig?

Geen hulp nodig?

“I used to think that kids just needed a good whack. Now I think they just need an adult to make an effort.”

“Ik dacht altijd dat kinderen gewoon een stevige klap nodig hadden. Nu besef ik dat ze gewoon een volwassene nodig hebben die zijn best doet.”

Caring Dads Program

- 2001 Ontwikkeling door Katreena Scott en Tim Kelly (Changing Ways, Ontario, Canada)

Caring Dads ging van start door een waarneming van Tim Kelly.

Tim, al jarenlang begeleider van groepen voor mannen die hun partners hadden mishandeld, merkte op dat hij een tweede generatie van gewelddadige mannen zag – de zoons van mannen die in eerdere groepen hadden gezeten.

Hij wilde iets doen om deze mannen te helpen betere vaders te worden en hopelijk te verhinderen dat hun zonen deze cyclus van geweld nogmaals zouden herhalen.

Caring Dads: uitgangspunten

1. Overcontrolerend gedrag en een egocentrische attitude zijn de primaire problemen van mishandelende vaders
 - *Caring Dads is daarom niet primair gericht op onmacht / opvoedingsvaardigheden*
2. Het huiselijk geweld richting de vrouw moet worden erkend en aangepakt als onderdeel van de interventie voor vaderschap
 - *“Je kunt geen goede vader en een respectloze, gewelddadige partner zijn”*
3. Onderken dat mannen in eerste instantie niet klaar zijn voor verandering
 - *Zij staan er buiten en worden niet op hun ouderschapsgedrag aangesproken*
4. Het door vaders vasthouden aan sekse-rol stereotypen draagt bij aan de mishandeling van hun kinderen

Caring Dads: uitgangspunten

5. Omdat mishandelende vaders de emotionele veiligheid van hun kinderen hebben verwoest, moeten de kinderen van de interventie profiteren, ongeacht het tempo van de veranderingen bij de vader. De behoefte en noodzaak om het vertrouwen van het kind te herstellen is bepalend.
6. Samenwerken met ketenpartners tijdens en na de interventie is essentieel.

Het programma

- Groepssessies van 2 uur in de avond gedurende 17 weken
- Ongeveer 12 vaders in een groep
- Kinderen en partners doen niet mee in de groep
- Twee trainers, één man en één vrouw,
 - Ervaring met interventies voor mannen, kinderscherming, kinderonwikkeling, opvoeding en vrouwenhulpverlening
 - Zij rolmodel voor man-vrouw verhouding
- Training wordt afgerond met kort rapport per deelnemer voor ketenpartners over aanwezigheid, deelname en vooruitgang

Indicatiecriteria

- De vader begrijpt de taal die tijdens training geschreven en gesproken wordt.
- De vader heeft kinderen jonger dan twaalf jaar.
- De vader heeft minimaal eens per 14 dagen contact met zijn kinderen en deze zijn niet uit de ouderlijke macht ontzet.
 - Bij de voordeur is al helder dat moeder achter dit contact staat en dit faciliteert.
- De vader wordt begeleid door een extern agogische deskundige.
- De vader is geschikt om in groepsverband de training te volgen.
- De partner staat achter de deelname van vader aan de training

Contra-indicaties

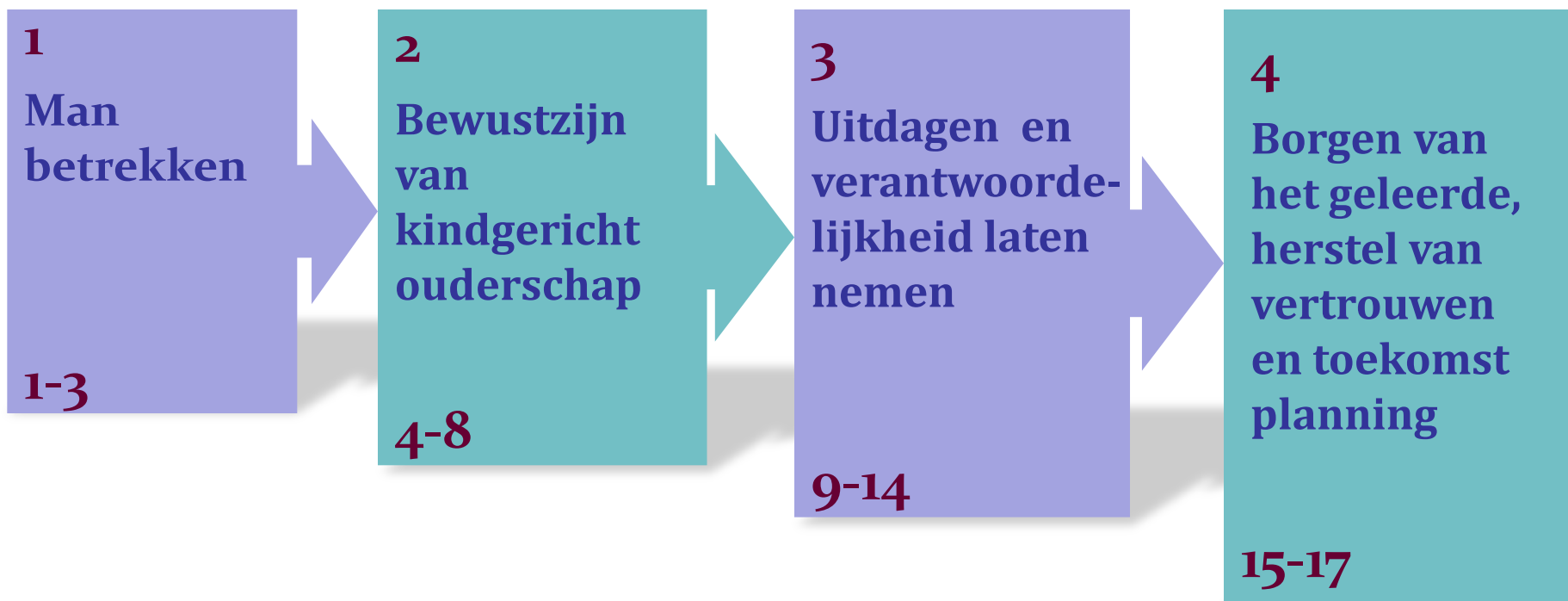
- De vader ontkent dat er sprake is van (ernstig) geweld.
- Er is sprake van een ernstige persoonlijkheidsproblematiek als gevolg waarvan vader zich niet meer kan ontwikkelen.
 - Discussie: antisociale problematiek, narcisme
- Er is sprake van een ernstige alcohol- en/of drugsverslaving (geen gelijktijdige behandeling meer mogelijk).
- Er is sprake geweest van seksueel misbruik.

Doelen Caring Dads in 4 fasen

1. *Betrekken/engageren*: het ontwikkelen van voldoende vertrouwen en motivatie bij vaders om te *investeren* in verandering van hun vaderschap
2. *Bewust maken* voor de toepassing van *kindgericht* vaderschap
3. *Uitdagen*: vaders *confronteren* met (gebrek aan) kindgericht vaderschap en hen *verantwoordelijkheid* laten nemen voor hun mishandeling en verwaarlozende vaderschap, waaronder huiselijk geweld.
4. *Opbouw van vertrouwen* voor het contact met hun kinderen en de *planning voor de toekomst*.

Opbouw Caring Dads

Methoden en technieken

- Motiverende gespreksvoering
- Psycho-educatie
- Cognitieve-gedragmatige technieken
- Confrontatie en werken met de emoties schaamte en schuld
- Huiswerk

Handleiding:

- Elk doel wordt beschreven in termen van gewenste resultaten.
- Bij elk doel horen specifieke technieken en opdrachten
- Implicaties voor de opleiding van trainers in het werken met mishandelende vaders worden belicht.

Strategieën Doel 1

Doel 1
Man
betrekken

sessie 1-3

- ✓ Uitval voorkomen
- ✓ Versterken van motivatie voor gedragsverandering
- ✓ Gedragsverandering hangt voor groot deel af van de eerste sessies
- ✓ Veel aandacht voor verandertaal
- ✓ Gedragsverandering wordt ingegeven door conflict tussen probleemgedrag en waarden (vaderschap, kinderen, agressie)

Sessies 1-3

BIJ MANNEN VOLDOENDE VERTROUWEN EN MOTIVATIE ONTWIKKELEN OM HEN TE BETREKKEN IN HET PROCES VAN HET KIJKEN NAAR HUN VADERSCHAP

	Doel	Activiteit
1	Oriëntatie	Programmaoverzicht en groepsregels
		Wat is een vader?
2	Vaderschap overwegen	Genogrammen
		Gezinservaringen en -patronen
3	Ontwikkelen van tegenstrijdigheid / ambivalentie	Mijn doelen: hoop die ik heb voor de relatie met mijn kind
		Doorgaan met het ontwikkelen van tegenstrijdigheid (vaderschapscirkel, hart en hard, tegen een muur aanpraten)

Uwe uit Düsseldorf

- Gescheiden na HG
- Twee kinderen bij ex-vrouw
- Opnieuw getrouwd, kind van 2
- Vrijwillige deelname aan Caring Dads, meeste anderen komen verplicht
- Fragmenten: van vooropgezet plan naar verwarring
 - Fragment week 2: Gekrenkt en ontkenning
 - Fragment week 3: Geeft toe, maar rechtvaardigt geweld ook
 - Fragment week 4: Veranderen moet je willen

Strategieën Doel 2

Doel 2
**Bewustzijn
van
kindgericht
ouderschap**

sessie 4-8

Basale 'training' van vier kindgerichte vaardigheden:

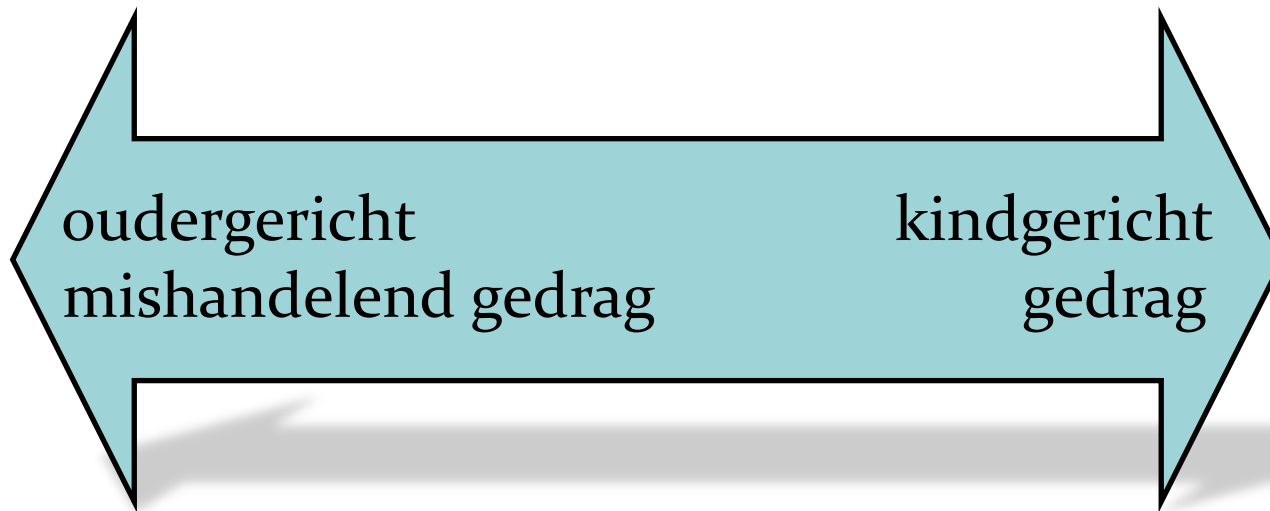
- Betrokkenheid, zorgzaamheid, positieve gerichtheid t.o.v. je kind
- Het ondersteunen van je kind in de relatie met moeder
- Luisteren naar je kind en je kind leren kennen
- Inzicht in de ontwikkeling van je kind

Sessies 4-9

MANNEN BEWUSTER MAKEN VAN KINDGERICHT VADERSCHAP		
	Doel	Activiteit
4	Kindergericht vaderschap	Continuüm van ouderlijk gedrag
		Ontwikkeling van kinderen begrijpen
5	Relaties opbouwen met kinderen	Relatie-opbouwuitdagingen
		Hoe goed ken ik mijn kind quiz
6	Luisteren naar kinderen	Luisteren, spelen met, en voorlezen aan kinderen
7	Vaders als deel van gezinnen	Een goed voorbeeld zijn
		Waardering van de moeder van mijn kinderen
8	Barrières naar betere relaties doorbreken	De connecties tussen gedachten, gevoelens en acties

Continuüm van ouderlijk gedrag

*Liefde en aandacht
Begrip
Eerlijke grenzen
Luisteren*

Wie geht's, Uwe?

- Fragment Week 4: Kinderen merken alles
- Fragment week 7: Een partner wil gewoon begrepen worden

Strategieën Doel 3

Doel 3

**Uitdagen en
verantwoor-
delijkheid
laten nemen**

Sessie 10-14

- Uitdaging: 'Vaardigheden' leiden tot directe confrontatie bij rationalisaties van mishandeling en verwaarlozing
- Werken met vele voorbeelden en het betrekken van de gehele groep in het oplossen van problemen

Sessies 10-14

	VERGROTEN VAN BEWUSTZIJN VAN EN VERANTWOORDELIJKHEID VOOR MISHANDELEND EN NALATIG VADERSCHAPSGEDRAG EN DE IMPACT ERVAN OP KINDEREN	
	Doel	Activiteit
9	Herkennen van mishandelend en nalatig vaderschapsgedrag	Het andere eind van het continuüm: kindermishandeling
10	Veranderen van mishandelend en nalatig vaderschapsgedrag	Het beoordelen/vaststellen van een concreet gedragsdoel
		Verandering bevorderen
11	Hoe reageer ik op de behoeften van mijn kinderen?	Alternatieven voor oudergerichte en misbruikende gedragingen
12	Relatie met de moeder van mijn kinderen	Hoe kinderen worden beïnvloed door het zien van misbruik
		Ouder-kind grenzen
13	Problemen oplossen in lastige situaties	Wat kinderen leren van het beheersen van vaderschap
		Probleemoplossingen voor ouders
14	Minder ontkenning en verkleining	Schaamte en geheimhouding
		Verdere probleemoplossingen voor ouders

Weiter mit Uwe

- Fragment Week 11: Onaangename situaties: Gedachten sturen je emoties. Pas het thuis toe.

Strategieën Doel 4

Doel 4

**Borging van
het geleerde,
herstel van
vertrouwen
en toekomst
planning**

Sessie 15-17

- Realistische verwachtingen voor de ouder-kindrelatie
- Ondersteunen van hulpzoekend gedrag
- Terugvalpreventie

Sessies 15-17

HET GELEERDE BORGEN, VERTROUWEN HEROPBOUWEN EN TOEKOMST PLANNEN

	Doel	Activiteit
15	Herstellen van vertrouwen en genezing	Verantwoordelijkheid voor het verleden nemen en richting de toekomst bewegen
16	Hoe zit het met discipline?	Alternatieven voor mishandelende en oudergerichte gedragingen Wat is discipline?
17	Afsluiting	Hoofdconcepten herhalen Steun van anderen krijgen

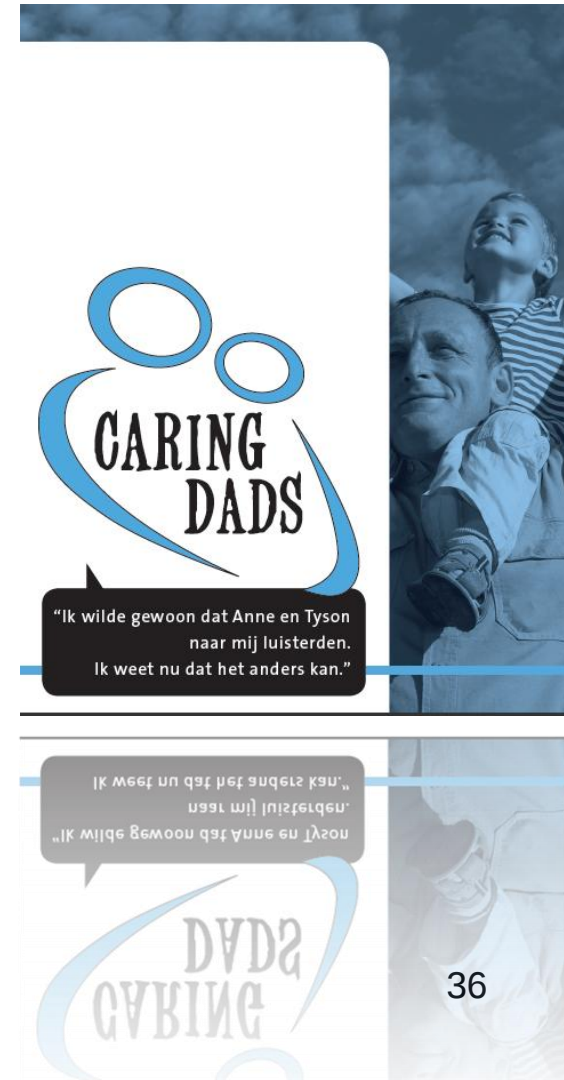
Abschied von Uwe

- Fragment Week 15: Excuus aanbieden, maar niets afdwingen
- Fragment na afloop Caring Dads : Kun je wel veranderen, of sluimert het geweld nog?

Pilot Caring Dads Nederland

- Avans Hogeschool: licentieovereenkomst met Canada en UK
- Training en pilotontwikkeling Kompaan – de Bocht en Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering
- Instroom 6 deelnemers lastig te realiseren
 - Niet ongebruikelijk (UK)
 - LJ&R start w.s. 27 mei
 - Kompaan- de Bocht: nieuwe intakeronde
- Proces en impactevaluatie

Hoofdvragen onderzoek

1. Hoe ervaren deelnemers en betrokkenen de inhoud en uitvoering van de training?
2. Wat is de visie van de deelnemers en betrokkenen op de manier waarop de training bijdraagt aan het vergroten van het kindgericht ouderschap van de deelnemers?
3. Wat zeggen professionals in de hulpverleningsketen over de manier waarop Caring Dads bijdraagt aan de systeemgerichte samenwerking in de hulpverleningsketen met betrekking tot de aanpak van partnergeweld?
4. Wat zijn aandachtspunten voor de organisatie en verdere verspreiding van Caring Dads?

Uitwerking: deelvragen en instrumenten

- Literatuur en dossiers
- Interviews met vaders
- Focusgroepen en interviews trainers en ketenpartners
- Vragenlijsten:
 - Veiligheid: B-Safer, DAS, Drie Huizen SoS
 - Agressie: AVL
 - Antisociale stoornis: RPQ (Reactief Proactief Questionnaire)
 - Opvoedingsrelatie: PAC (Parenting Alliance Measure); PS (Parenting Scale); IFI (Inventory of Fathering Involvement)
 - Kindfunctioneren: SDQ (Strenghts & Difficulties Questionnaire)

Daphne III aanvraag

- Doelen:
 - Een effectieve en ketengerichte kinderschermings-praktijk als noodzakelijke context voor toepassing van Caring Dads
 - Aanpassen, implementeren en evalueren van Caring Dads Europe
- Stappen:
 - 1. Best practices
 - 2. Aanpassing, implementatie en evaluatie van Caring Dads Europe in elk partnerland in twee stappen: Engaging Professionals: het Caring Dads Systems Program en Engaging Fathers: Caring Dads Europe
 - 3 . Informeren en beïnvloeden van de beroepspraktijk door het verspreiden van leerresultaten in de EU lidstaten

Daphne III partners

- Kingston University School of Social Work (London, UK), penvoerder
 - Katreena Scott als visiting Research Fellow
 - *Croydon Children in Need Service (London, UK).*
 - *Tallinn Child Support Centre (Estland)*
- Avans Hogeschool
 - *Het Kopland*
 - *Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering*
- Örebro University
 - *Center against Domestic Violence Örebro*
 - *Rinkeby-Kista District Council, Social Welfare Section.*
- Malta University, department for Family Studies
 - *Maltese Foundation for Social Work.*

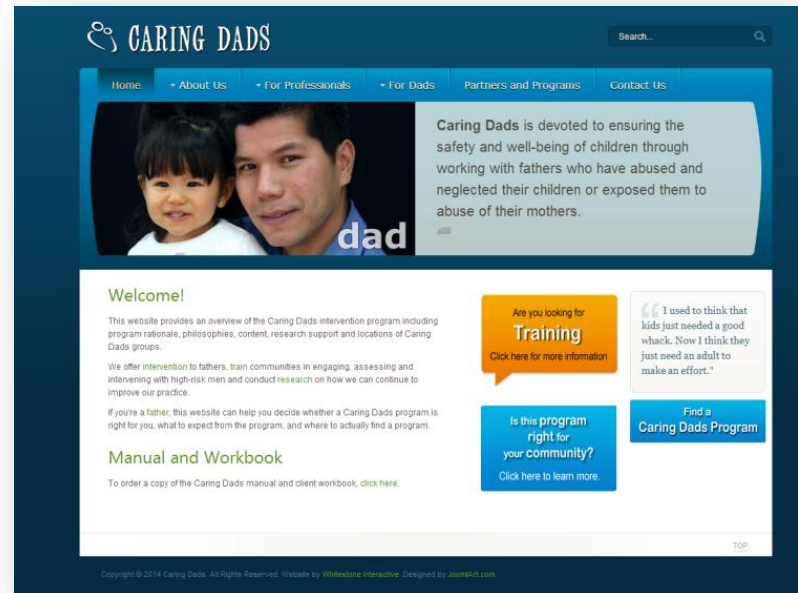
Dank voor jullie aandacht

Check:

www.expertisecentrum-veiligheid.nl

www.caringdads.org

Bronnen

Scott, K., Crooks, C., Francis, K., Kelly, T. & M. Reid (2013). *Caring Dads: Helping fathers value their children*. London, Ontario: Emerge

Lünnemann, K. D., Hermens, N. & W. Roeleveld (2012). *Mannen over partnergeweld en vaderschap. Een exploratief onderzoek* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.